

Botànics i almiralls

Text > **DANI VIVERN**

L'autor diu que «és evident» que es tracta d'una novel·la. La majoria de situacions que hi aplega, efectivament, són fictícies. Ara bé, molts dels personatges, llocs, llibres, institucions, vaixells, plantes i fets diversos que hi surten són ben reals. Si el lector espera trobar-hi un argument trepidant amb el clímax corresponent, que se'n vagi oblidant. *La capsa de Dillenius* —jo en diria un assaig novel·lat— no és de lectura fàcil. Exigeix una degustació reposada, una mínima afició a la història i a la recerca de dades, i també sensibilitat pel llenguatge elaborat, pel detall. I per les plantes...

Josep Cuello ha elaborat un fris de personatges, dades, noms i llocs que, en forma epistolar, gira al voltant del botànic Joan Isern Batlló i Carrera (Setcases, 1821 - Madrid, 1866) i d'altres naturalistes de mitjan segle XIX. Isern va participar en una expedició al Pacífic, de la qual hi ha abundant documentació als arxius i que Cuello aprofita per bastir el relat. La narració comença amb retrats de personatges i paisatges del Ripollès, del Seminari de Girona i d'altres llocs cada vegada més allunyats d'aquest epicentre descriptiu, fins a arribar, ja ben passat l'equador del llibre, a les experiències viscudes pels integrants de la Comisión Científica del Pacífico (1862-1865) durant el seu periple, de conseqüències polítiques inesperades. La narració avança en

una difusa linealitat temporal amantada amb digressions —algunes de ben fascinants—, a l'estil dels textos de l'època.

L'autor, biòleg i escriptor, presenta com a tema conductor subjacent la seva afició per la recerca arxivística. Sovint posa en boca dels personatges la seva inquietud per l'erràtica política cultural i científica de l'Espanya de Ferran VII i Isabel II. El tradicionalisme carlí, el clergat reaccionari i el funcionari incapaç de fer anar la maquinària estatal al ritme que marcaven altres països europeus, especialment pel que fa a investigació, també hi apareixen, en contraposició a l'esperit científic que guiava Isern i els seus col·legues. Noms com Humboldt, Bubani, Willkomm o Bentham —que van visitar Catalunya en les seves expedicions botàniques— formen part de la densa informació que aplega l'autor, adornada amb citacions, anècdotes i no pocs enfrontaments, com els que realment van tenir en aquells anys els botànics Graells i Colmeiro, per enveges personals i intrigues polítiques.

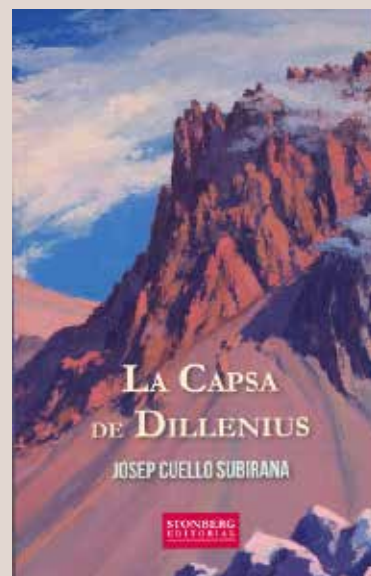
La capsa de Dillenius s'ha de llegir lentament, deixant-se emportar per la informació, com si es tractés d'un reportatge, una crònica o un dietari de bona firma. Tot i saber que la ficció hi funciona com a excipient, en alguns moments la comparació amb *El quadern gris* de Pla es fa temptadora.

parts d'aquest trajecte amb grans moments de versemblança, encara que ens els il·lumini amb elements fantàstics.

De fet, l'ús de recursos no realistes és un encert. El millor exemple? La veu interna i espectral de la sogra d'Eva, que la mortifica, la qüestiona, la puteja i li dinamita l'autoestima amb unes destalades verbals que converteixen Norman Bates en un xaïet. Aquesta sograssa, aquesta mala pècora, però, només és la punxa d'un planter deliciós de personatges secundaris, capaços de provocar-nos tendresa, empatia, hilaritat, perplexitat, rebuig o pànic. Tots, per

cert, ens arriben a través d'una estructura narrativa molt ben travada i ben resolta, plena de digressions flipants, nivells lingüístics plurals i girs de trama ben dosificats, graciosos i efectius. Un festival.

Al final d'aquesta muntanya russa, la veritat, m'he quedat amb ganes de moltes més pàgines. Per això conservo l'esperança que la veu captivadora de la tocada de la Botet acabi ressorgint, en un futur no gaire llunyà, en alguna altra obra magna boschiana. Perquè, com dirien els redactors d'esports, aquí encara hi ha partit. I de Champions.

CUELLO SUBIRANA, Josep.
La capsa de Dillenius.
Barcelona: Stonberg Editorial,
2020. 639 p.

BOSCH OLIVERAS, Mar.
La dona efervescent.
Barcelona: Univers Llibres,
2020. 192 p.